

kartársnak. Dolgozóink szaktudását azonban tovább kívánjuk emelni, bővíteni. Részükre, amint már előbb is említettem, szaknapokat, oktatási tanfolyamokat tartunk.

Szólanom kell néhány szóval a közelmúltban végrehajtott átszervezéssel kapcsolatban arról is, hogy a célszerű területi átcsoportosítás mellett nagy segítséget adott számunkra a Főigazgatóság a szakfelügyelők beállításával. Ezáltal lehetővé vált a terület fokozottabb szakmai ellenőrzése és a külső káderekkel mélyebb foglalkozás és tanítás is.

Befejezésül arra kérem kartársaimat, hogy gazdaságaik területéről számoljanak be, hogy tapasztalatainkat kicserélhessük és azokkal gazdagodva még jobb és még eredményesebb munkát végezhessünk erdőgazdaságunk fejlesztéséért.

A Délzalai erdőgazdaság erdőfejlesztési kérdései

ORTH PÁL
főmérnök

A Délzalai Állami Erdőgazdaság, amely a racionalizálás után a nagykanizsai erdőgazdaság és a megszűnt lenti erdőgazdaság egy részével kibővülve alakult ki, magába foglalja a Déli Pannonhát nagyobbik részét, valamint a Göcseji Bükkhát tájegység egészét.

A terület erdősültsége 19 százalék, tehát jóval felül van az országos átlagon.

Az erdőgazdaság 32 900 ha erdőterülete 5 erdészetre tagozódik. Az erdészetek határai nincsenek szerencsésen megválasztva, miért is erdőgazdaságunk elhatározta, hogy a jobb munka, a kítűzött és megvalósítandó, az erdőgazdaság fejlesztését célzó tervek érdekében azon 1955. október 1-ével területváltozást fog végrehajtani.

Az erdőgazdaság feltártsága nem kielégítő. Vasútvonal a gazdaság déli és délkeleti határát érinti, továbbá észak-déli irányban közepén szeli át. Az erdőgazdaság kelet-nyugati irányban fővasúttal feltárva nincsen, az itt futó útvonalak főképpen II. és III. rendű utak, amelyekben a közlekedés, az egyes erdészetek és kerületek megközelítése autóbusszal történik. Ezt a részt a mintegy 67 km hosszú gőzüzemű erdei vasút tárja fel. A vasút még a felszabadulás előtt épült s mint ilyen már nagyon időszerű, hogy tovább fejlesszük, aminek következtében újabb besorolt erdőtümböket tárhatnánk fel.

Az eddigi gazdálkodás a kitermeléseket mindig ott végezte, ahol a közlézés és kiszállítás a legkevesebb költségbe került. A jelenlegi vágható állományok nehezen megközelíthető helyeken, kövesüttől messze fekszenek; kitermelésük csak magas önköltséggel történhet és így nem egy olyan erdőtümb van, amelyből a termelés, főképpen a fülledékeny anyag időben való kiközéltését csak áldozatok árán tudjuk végrehajtani.

Az erdőgazdaság üzemterveiből összeállított korosztály és fafajelosztás táblázata szerint az erdők zömét 41—60 éves korú állomány alkotja, amely az erdőterület 29 százalékát, 81 éven felüli állomány 7 százalékát a legfiatalabb állomány pedig 25 százalékát teszi ki. Túltartott állományaink nincsenek.

A fafajok szerinti megoszlás 31 százalékban tölgy, 24 százalékban bükk, 20 százalékban gyertyán képet mutat. Feltűnő a gyertyán térfoglalása, ami a régi, különösen a háborús évek mértéktelen gazdálkodásával magyarázható. Jelentős az erdőgazdaság területén az akác által elfoglalt terület felfutása. *Haszák* Aladár kutatásai alapján az erdőgazdaság területén 40 évvel ezelőtt az akác által borított terület a gazdaság területének mintegy 8 százaléka volt. Jelenleg az akác által elfoglalt terület az összes erdőterületnek mintegy 15 százaléka. Az akácnak ez a 7 százalékos területi térfoglalása főképpen a bükk és tölgy állományok rovására történt és nagyobbrészt a kezeléssel erdőknél tapasztalható.

Az akácnak a helyes területre való visszaszorítása és az így visszahódított területnek átalakítása és végeredményben az őshonos fafajoknak való visszaadása erdőgazdaságunk egyik fontos feladata.

A gyertyán térfoglalása bükköseinkben elsősorban a helytelen gazdálkodás következménye. A kapitalista önző gazdálkodás, különösen a háborús rendkívüli használatok s a háború okozta károk következtében tarra vágott területek felújítatlanul maradtak, elgazosodtak, elgyertyánosodtak. A pillanatnyi szükségletek gyors kielégítése miatt a rablogásdálkodást és a lopást palástoló, idősebb állományokból való ritkító, mértéktelen záródástbontó termelés következtében meggyérült erdőkben az elgyertyánosodás veszélye fenyeget.

A felújításoknál, telepítéseknél nem voltak figyelemmel a mag és makk minőségére, annak származására, ezért sok helyen a jó termőerőben lévő erdőtalajon kocsányos vagy kocsánytalan tölgy helyett cseres állományokat találunk. A gyertyán és a cser térfoglalása által elfoglalt területeknek a helyes mértékre való visszaállítása ugyancsak fontos feladatunk.

A korán fakadó nyár telepítése főképpen az 1920—30-as években indult meg, sok helyen azonban indokolatlanul, mert az akkori idők divatfáját olyan helyekre is elültették, hol az nem éri jól magát és ezért nem mutat kellő fejlődést és nem alkot kielégítő állományt. Ugyanezt tapasztaljuk az amerikai kórisnál is; ezt a fafajt, a több helyen korán kipusztult nyár helyére ültették. Az amerikai kóris ugyancsak a 30-as évek divatfaja volt, de ezen a vidéken nem vált be. Telepítése ugyan megmaradt, de idestova már 20 éve fejlődést egyáltalában nem mutat, a hozzáfűzött reményeket nem váltotta be.

Az erdeifenyő, mint a legjobban alkalmazkodó fafaj erdőgazdaságunk mindkét tájegységében megtalálja helyét és azt fenyvesítési tervünknel figyelembe is vettük. Az erdeifenyő által elfoglalt terület és annak százalékos megoszlása jelenleg a 36-os tájegységben 4 százalék, a 37-es tájegységben 5 százalékot tesz ki.

Faállományunk üzemmód szerinti megoszlása 81 százalékban szálerdő, 19 százalékban sarjerdő. Legfőbb törekvésünk ezt az arányt a szálerdő javára tovább megjavítani.

A régebbi mértéktelen ritkító termelések következtében állományaink egy része rontott erdővé vált. Ez is egyik oka, hogy erdeink jórésze a mai állapotában nem képes a maximális növedéket szolgáltatni. Az erdőgazdaság jelenlegi élőfa készlete — a fent írt okszerűtlen gazdálkodás következtében — a szabályos állapottal szemben a szabályos állapotnak megfelelő mennyiségnek csak mintegy 75 százalékát teszi ki.

Hektáronkénti fatermésünk az átlagos évi növedéknek megfelelően 4,25 köbméter. Feladatunk, hogy fatermésünket 0,5—0,75 köbméterrel növeljük, átlagnövedékünket 5 köbméterre emeljük. Erdőgazdaságunknak az elmúlt években kitermelt fatömegét a területre vonatkoztatva megállapíthatjuk, hogy hektáronként 3,5 köbméter nettó fatömeget termeltünk ki. Ez a termelési eredmény tehát megfelel a hektáronkénti évi átlagnövedéknek, ha figyelembe vesszük még a termelési kéregapadékat és hozzáadjuk az évi nettó fatömeghez.

A 0,5—0,75 köbméter évi hektáronkénti átlagnövedéktöbblet termelése gazdasági viszonylatban mintegy 12—17 ezer köbméter bruttó fatömeget jelent. E fatömeg biztosítása érdekében az alábbi feladatokat kell megoldanunk:

Erdőinkben mindenütt teljes sűrűségű fiatalost kell nevelnünk a rendelkezésre álló területek minden négyzetméterén.

Újulatainkban pótlásra és szegélyek kiképzésére gyorsan növő és értékes törzset adó, de sem a levegőben, sem a talajban nagyobb versenyt nem támaztó fafajokat kell alkalmazni. Ilyen fafajok volnának: a vörösfenyő, simafenyő, douglasfenyő, jegenyenyár, óriásnyár. Fokozatos felújító vágásaink egyenletes, vagy egyenlőtlen bontásai nyomán keletkezett természetes újulataink jövőbeni sorsa, valamint a legnagyobb termésközös érdekében a fahasználati és erdőművelési munkálatokat teljes mértékben össze kell hangolni. A természetes újulatok megkimélese érdekében közelítéeljáráásokat kell kidolgozni minden erdészetnél.

A 20—30 éves fényigényes fafajokból álló állományok alátelepítését a második koronaszint, vagy ahol szükséges a cserjeszint kiképzését teljes erővel, minden területen meg kell kezdeni és folyamatosan végezni.

Az erdősítések ápolása, gyomtalanítása mindig időben, a tenyészeti időszak kezdetén, valamint a tenyészeti időszak alatt feltétlenül elvégzendő, mindazokban az erdőrészekben, ahol a csemete hossznövekedése a gyomosodás következtében akadályoztatva volna.

Tölgyes újulatainknak a gazból való mielőbbi kiemelkedése céljából, ott, ahol a hossznövekedés nem megfelelő, a csemete oldalágainak, sima törzsszíni, alulról fel-

felé végzett metszését el kell végezni. Munka közben ügyelni kell arra, hogy a szár felső részén erőteljes rügy álljon a jövő évi hajtás céljára rendelkezésre. Amennyiben a tölgycsemete vezérhajtása elfagyna, vagy elszáradna, a száradt részt simára le kell metszeni felülről az első erőteljes rügy fölött.

Tisztításoknál a második koronaszint képzésére a lombkoronasátor alatt lévő törzsek közül meg kell hagyni a megfelelőket a tenyészteni kívánt fafajok törzsképzése és az erdőrészlet talajvédelme céljából.

A gyérítések korszerű keresztülvitele érdekében a jó fejlődésű állományokban a javafákat ki kell jelölni, azokat ezért állandó jellel (olajfestékgyűrű) jelöljük meg. A fokozatosan végrehajtott ápolásjellegű használatok mindenütt a megjelölt fák érdekében történnek.

Az új telepítésű erdők ellenálló képességének és termelékenységük fokozásának sikere a fás növényzet és a környezet közti kapcsolat helyes értelmezésétől függ. Ezért ezeknél az erdőtíplológia szabályait mindenkor szem előtt kell tartanunk, hogy a korszerű erdőgazdálkodás követelményeinek megfelelően, minél gyorsabban és olcsóbban több és jobb faanyagot szolgáltató erdőket telepítsünk.

A feladatokat a meglévő állapot felmérése, a célkitűzések megállapítása után az erdészektől beérkezett javaslatok alapján bontottuk le és ütemeztük.

A fejlesztési terv elkészítése óta közel egy év telt el. Az egy év eredményét már értékelni is tudjuk.

A fakitermelés következtében előírt 174 ha területű vágásfelújításból 1954. őszén és 1955. tavaszán 175 ha-t végeztünk el.

Fiatalosok pótlására előírt 170 ha erdősítést 363 ha-ra teljesítettük.

Alátelepítendő véghasználati terület előírt 47 ha-ból 40 ha-t, nem véghasználatra előírt 135 ha-ból 130 ha-t teljesítettünk.

Betelepítendő felhagyott mezőgazdasági terület előírás 92 ha volt. Ebből csak 24 ha-t telepítettünk be.

Természetes felújításra előírt 41 ha-al szemben 60 ha-on végeztünk felújítást.

Fenti adatokat vizsgálva megállapíthatjuk, hogy alátelepítéseinket nem tudtuk ütemterv szerint teljesíteni, ezért magtermés hiányában alátelepítéseink egy részét 1955 őszére kellett elhagynunk.

Betelepítendő felhagyott mezőgazdasági területre új felajánlás eddig nem történt. Az eddig teljesített 24 ha még az 1954. évi felajánlás erdősítése volt.

Csemetenevelési tervünk emelése érdekében eddigi csemetekertjeink területét a szükséges mértékre emeltük. Az erdőnkívüli fásításokhoz az őszy folyamán 440 ezer darab, a tavasz folyamán 550 ezer darab csemetét adtunk ki. Az üzemi erdősítésekhez 4 millió 300 ezer darab csemetét és 5 kg erdeifenyő magot használtunk fel.

Az évi növedék érdekében a fejlesztési határozat célkitűzéseit figyelembe véve a kiskomáromi erdészeti területén 100 ha területű úgynevezett Csörnyeberek lecsapolási munkák ügyében a Szombathelyi Vízügyi Igazgatóságnál tett lépések eredményesnek látszanak. A művelet sikeres elvégzése után a terület fahasználati és erdőművelési munkái a növedék emelése érdekében időben lesznek elvégezhetőek.

A nagykanizsai erdészeti területén ugyancsak a zsigárdi pagony árokrendszerének kijavítási munkálata, a laposabb helyek égeres termelése, az erdősítési munkálatok, az útviszonyok javulásának kedvező alakulása következtében érezeti hatását.

A második koronaszint kialakítása érdekében tett intézkedések eredményeképpen az erdőgazdaság több helyén a jól sikerült alátelepítések igazolják e téren végzett munkánkat. A tisztításoknál is mutatkoznak már elfogadható eredmények, főképpen a második koronaszint kialakításában. Az erdőművelés és fahasználat szoros együttműködése is éreztetni kezdte hatását.

A kitermelt választékok minőségének emelése érdekében tett intézkedések nyomán — az alacsony tuskók hagyása, a helyes döntés, a jobb hossztolás, az előírt szabványok betartása, a tárolásoknál előforduló hiányosságok kiküszöbölése, gyors értékesítés — eredményjavulást észlelhetünk és ennek következtében fakihozatali százalékunk a becsülttel szemben 3 százalékkal magasabb volt és az egyes választékokat az előírt mennyiségnek megfelelő arányban termeltük ki.

Féleves értékesítési tervünket túlteljesítettük.

Szakembereink továbbképzésének előmozdítását elsősorban Erdészeti Egyesületünk helyi csoportja rendezésében tartott előadásokkal, tapasztalatcserékkel biztosítottuk és kívánjuk tovább biztosítani. Szakkönyvtárunk az év folyamán 224 kötetre bővült.

Fejlesztési tervünk sikeres végrehajtásában a pártszervezet és szakszervezetünk hasznos támogatásban részesítenek.

A fejlesztési terv hármas jelszava szerint a minél több, minél jobb minőségű és minél olcsóbb termelés elve alapján az erdőgazdaság önköltség-alakulását vizsgálva megállapíthatjuk, hogy féléves viszonylatban eredményjavulást értünk el. Szakembereink dolga, hogy az önköltség alakulását vizsgálva állandóan tervezzenek, kalkuláljanak, mi kedvezőbb és mi olcsóbb. Az így összeállított terv azonban bármilyen jó is legyen, ha végrehajtása elmarad, akkor eredményt felmutatni nem tudunk. A terv végrehajtásának a helyszínen való állandó szigorú ellenőrzése a minőségi és, természetű olcsó munkának a záloga, érvényesítését a munkafegyelem terén tett szigorú intézkedésekkel kell biztosítanunk.

Közel egy év távlatában felmérhető kezdeti sikerek a további még jobb munkák elvégzésére serkentőleg hatnak.

Bízunk abban, hogy közös akarattal tervünket továbbra is teljesítjük, a sok mulasztást, örökölt hibát, elmaradottságot a kitűzött időre kiküszöböljük és ezek megoldásához szükséges anyagi áldozatokat, beruházásokat helyes gyakorlati sorrendben az Országos Erdészeti Főigazgatóságtól megkapjuk.

Faanyagvédelem

GYARMATI BÉLA és JÁNDI GYÖRGY

Faanyagellátásunk megjavítását célzó törekvések, illetve intézkedések három főcsoportba foglalhatók össze:

1. az évi fatermés növelése részben az erdőterület, részben az erdők évi növedékének emelése útján, ez elsősorban erdőművelési feladat;

2. a rendelkezésre álló fatermés gazdaságos felhasználása útján, ami azt jelenti, hogy faanyagot csak ott és olyan módon szabad felhasználni, ahol annak különleges technológiai tulajdonságai érvényesülnek;

3. az erdei és félkész választékok minőségének megóvása, a végleges felhasználási helyre beépített választékok használati élettartamának meghosszabbítása útján.

Az utóbbi kérdéscsoport — a legtágabb értelemben vett faanyagvédelem — témáját tekintve biológiai, kémiai és fatechnológiai kérdések határterülete, eredményét tekintve pedig a faanyagokkal való takarékoság egyre nagyobb — de sokszor nem kellően értékelt — lehetősége.

A faanyagokra döntéstől kezdve fokozottan hatnak a környezet biológiai és fizikai tényezői (gombák, rovarok, tűz), rontják a választék minőségét, csökkentik használati élettartamát. A szűkebb értelemben vett faanyagvédelem lényege az, hogy kémiai anyagokat használ fel a károsítások megelőzésére és megszüntetésére.

**
*

A faanyagvédelmi kérdések között *a védőszerek problémája tekinthető közpon-*
tinak. (Vakin.)

A védőszerek aszerint is csoportosíthatók, hogy milyen károsítás elleni védelmet nyújtanak, így vannak:

gombák elleni védőszerek (fungicidok),
állati károsítók elleniek (elsősorban az insekticidok),
a faanyag gyúlékonyságát csökkentő, égést gátló anyagok, és
összesített hatású védőszerek.

A védőszerek ismét számos követelmény szempontjából vizsgálhatók, ezek közül természetesen a hatásosságot kell a legfontosabbnak tartani.

A védőszerek közül antiszeptikumnak nevezzük azokat az anyagokat, amelyek határozott feltételek között kölcsönhatásba kerülve a károsító szervezettel megzavarják annak életfolyamatát, gátolják fejlődését és bizonyos idő múlva pusztulásukat okozzák.

A védőszer mérgezőképessége: az anyag tulajdonságaitól, a károsító fajtájától, a törzs biológiai ellenállóképeségétől és az egyed állapotától függ, s mint ilyen, részben minőségi, részben mennyiségű tulajdonság.

A fungicid védőszerek hatásmódjai ezek szerint pl. a következők lehetnek:
hatástalanítják a biológiai katalizátorként szereplő fermentumokat (mint pl. a réz-szulfát a hidroláz enzimet),